

لمړۍ او وروستۍ خاطره

ليکنه : استاد نوراحمد «قران مل»

نېټه: ۱۴۰۳ قوس ۱۴

الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين الصطفى!

قال تبارك الله تعالى!

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا¹

د کندهار پوهنتون د غونډو په تالار کې د محضر درنو حاضرینو د پوهنتون رهبري هیئت، د پوهنتون مخکې رئیس پوهاند وثیق صاحب ، درنو استادانو او گرانو محصلانو !

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

د افغانستان په معاصر تاریخ چې کله د افغان تاریخ یادونه کېږي د پنځو شخصیتونو د څېرو جولي د خلکو ذهن رادننه او خطور کوي.

د هیواد د معاصر د تاریخي تیورۍ اړوند د معاصر افغانستان تیوریسن حاجي میرویس خان «هوتک» او د موډرنې حکومتولۍ په سیستم کې د ملي دولت او حکومت ستراتیژیست لور درشل احمد شاه «ابدالي» چې د میرویس خان نیکه د تیورې په تقلید یې د منظمې حکومتولۍ بنسټ ایښی دی یادېږي.

ددې دوو درنو څیرو تر څنګ د معاصرې شرقي نړۍ او نړۍ والو اسلامي نهضتونو را بیداروونکي افغان سید جمال الدین څیره چې د نړۍ والو سیاسي بیداریو سرچینې هم په معاصر وخت او سیاست کې د نوموړي د عمیقو کارو وړ تر سره کولو ته سړي ، یادېږي .

د شرقي اسیايي تاریخ په قدامت، سپړني او د هندیکو ژبو په پوهه سره د معاصر، ماضي او قديهي تاریخ په راسپړنو کې د سیمې او هیواد د تادر تاریخ د پنځونو را راسپړلو اړوند معلومات تر شا پرېښي دروند استاد مرحوم علامه عبدالحی «حبيبي» دی.

تر حبيبي وروسته د ژور تحقیق، فنونو په راپېژندنې او معاصرو «وجهه تسمیه گانو» په ځانگړي مهارت را پېژندنې سره مرحوم استاد علامه عبدالشکور رشاد صاحب څیره چې د افغان تاریخ پر افق به تر ډیره ځلېږي.

درنو!

¹سورت البقرة ۲۶۹ آیت

د مرحوم لوی استاد علامه حبيبي د مړینې پرمهال چې زه لا کوچنی وم او زموږ د ځینو دوستانو کورونه په کابل کې وه او زه هم کله کله د مرحوم پلار سره کابل کې وم، د تلویزیون پر سکرین د مرحوم «حبيبي» د مړینې رپورټ د هغه د لیدني بې برخي کړئ وم.

خو د هغه کشرتوبه مي تلوسه وه چې درانه شخصیت د لیدني فیض مي په برخه سي، غالباً ۱۳۷۷ ل کال به وو، دروند استاد رشاد له کابل څخه کندهار ته راغلی او دلته پخپل کور کې استوګن وو، او د سیمې فرهنګي کړۍ یې د لیدني لپاره پر را ماتې وې، ما هم هڅه وکړه چې وې وینم، کورته وغللم صرف د لیدني په منظور یو څو دقیقې ور سره تیرې کړې، بیا وروسته په ۱۳۸۳ ل کال کې له خپل خورې خلیل الله هوتکي سره کابل ته ولاړم، چې یوه ورځ مو د رشاد صاحب په ژوند زیارت کولو ته ور ایسته، استاد د مهربان او درانه سپینوږي په دود تر روغې وروسته پوښتنه وکړه:

د چا دکورنۍ یې؟

ما دپلارنوم ور واخیست.

بیایي راته وویل: نور مشران دي را وپېژنه نیکه دي څوک وو؟

د نیکه د نامه په ور ښوولو مسکې سو او په درانه ډډ آواز یې راته وویل: ښه، دا مي انډیوال وو او کتابخانې تې ورتلم، ددې سره سم زما سره یو کوچني ټاپو ریکارډر را سره وو. دده بې اجازې مي د ثبت بټن پر وواهه، ده هم څه نه راته وویل.

زموږ د کورنۍ په هکله چې باید ما د یو چا څه اورېدلي وای له مرحوم استاد رشاده مي واوړیدل، چې نوي خبرې پکښې وې، وروسته یې د پښتو ژبې پر دوو تورو (ر او ښ) اوږدې او مفصلي خبرې وکړې، بیا یې د «دري او فارسي» اړوند اوږد بحث وکړ او دایې یې له خبرو ښکارېده چې اصلاً دري هم خپله فارسي ده او د ځینو سیاسي ملحوظاتو له درکه د وخت حکومت دا نوم ورته غوره کړئ. د استاد مرحوم دا ثبت خبرې چې تقریباً ۶۰ دقیقې یوه فېته کېږي په کورني «غریبک کتابتون آرشیپ» کې ساتله کېږي.

د استاد پوښتنو انداز د مفاهمې یا Communication په برخو کې د پړانیستو ۱۳ موډلو پوښتو څخه د «استنطای» ډول درلود.

د استاد دوهمه خاطره زما لپاره نه، بلکې د هغه د ټولو خواخوږو لپاره دردوونکې وه، سهار مهال مو زموږ د یوه دوست مولوي متوکل احمد «متوکل» کره چای چپښلې، د قوس ۱۱ نیټه وه، د متوکل صاحب میرپزي ماما انجنیر عبدالغفور «خدا» زما مرحوم قبله گاه «حاجي عبدالحمید اخندزاده غمجن» ته، و تلفون ته تر جواب ویلو وروسته وویل: حاجي گل اغا!

استاد رشاد صاحب په سخت حالت کې دی او وزیر اکبرخان روغتون ته انتقال کړئ، که مو خوښه وي، پوښتنې ته بې ورسو. بيله متوکل صاحبه نور ... تر چایو چپښلو وروسته په تیزفتار موټر کې را سپاره سوو، زما کشر ورور حاجي عبدالخالق «احدي» موټر د روغتون پر خوا راهي کړ.

روغتون ته په رسيدو لوړ منزل ته په ور پورته کېدو سره د استاد مشر زوی محترم ډاکټر طارق رشاد، د هغه زوم مرحوم ډگروال صاحب، د استاد رشاد لمسی ښاغلی حامد متواضع او د استاد درنه او پتمنه لوړ کوکو رشاد حاضر وه، د استاد دصحي علائمو د کنترول او چک کولو لپاره دروغتون د روغتيا پالانو تر څنګ ډاکټر صاحب طارق «رشاد» هم ور سره بوخت وو.

د ورتګ پر مهال او تر يوه پاو يا دشلو دقيقو پوري استاد ددې وو چي څوک وپيژني، زموږ له پلار، بيا له خدام او وروسته ... سره يې د کمزورو خبرو او ضعيف احساس لنډه مفاهيمې وروسته استاد ددې سو، چي ليدونکي تکليف ورنکړي، کړی ور سره وو، دا مهال چي د استاد د شکري د معاينات نتيجه راوړه سوه، او بيا چي ډاکټر صاحب رشاد يې فشار وکوت، څه انديښنه يې څرګنده کړه، چي په طبابت کي د فشار دلوروالي سره د شکري کښتوالی مناسب ..... بيا وروسته څه فريشانه غوندي وو، خو لا اخته وو، موږ په اطاق کي د ازدحام د مخنيوي په خاطر ځني رخصت سوو، د روغتون څخه د راوتلو وروسته په لار کي خدام صاحب ته زنگ راغی.

پر استاد دي الله ﷻ ورحميري.

ددې سره د ژوند دمېني څخه ددې ستر انسان جسماً تک وکړ، خو تر شايې د معنوي نړۍ جزيړې پريښووې .

«خدايـــــــــه څـــــــــه ســـــــــول هـــــــــغه ښـــــــــکلي ښـــــــــکلي خلـــــــــک
په ظاهر په باطن سپين سپيڅلي خلک»

درنښت

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**